

חולין יז

משה שווערד

1. ספר שערים מצויינים בהלכה

אלא שלמים כו', אבל הרוצה לנחור ולאכול במדבר היה נותר כו', לפ"ז קשה כיון דזה אינו מונע אותם מאכילת בשר בלא הכנה, שיכול לנחור במחנה ולאכול בשר בכל אות נפשם, ומה הגדר שגדרה התורה כי הוּוּ מקרבי למשכן שלא ישחטו בהמת חולין במחנה לאכילה, בעוד שיוכלו לנחור, ומה פרישות יש בדבר הזה, ועיי"ש מה שתיירץ. וע"ע בלב אריה לקמן (יז. ד"ה בגמי) ובחי' חתם סופר (שם ד"ה במאי) ובחי' כתב סופר (שם ד"ה והנה) ובתשו' עונג יו"ט (סי' נג.).

משום דהוּוּ מקרבי למשכן. עי' הביאור ברש"י. ועי' באור שמח (שחיטה פ"ד הי"ז) דשמעינן מהפסוק (ראה יב-כ) "כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך וגו'", דטעמא הוי משום דמקרבי למשכן היה רצון השי"ת שיזונו משולחנן ולא יהיו להוטים אחר תאות גרונם, אבל כשירחיק המשכן ויהיה טורח גדול, וכמעט שימנעו העם מלאכול בשר, לכן התירה להם התורה בשר תאוה, אבל לפי מה שפי' הרמב"ם (שם) כשהיו ישראל במדבר לא נצטוו בשחיטת חולין אלא היו נותרין כו', ונצטוו במדבר שכל הרוצה לשחוט לא ישחוט

2. תוספות מסכת חולין דף יז עמוד א ד"ה וכל שכן

וכל שכן השתא דארחיקו להו טובא - לספרים דגרסי באלו הן הלוקין (מכות דף יט.) לעולם לא קידשה לעתיד לבא אם כן לר' ישמעאל הותרו הבמות וקשה דאם כן מאי קאמר הכא לר' ישמעאל דארחיקו להו טפי אדרבה אקריבו להו טפי כיון דהותרו הבמות.

• הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף יז עמוד א

תוס' ד"ה וכ"ש השתא דארחיקו טפי. הקשו דהא במכות ר' ישמעאל ס"ל לא קדשה לעת"ל, וא"כ הותרו הבמות, ומה שייך ארחיקו טפי, הרי אפשר להקריב בבמה בזה"ז. ותמוה מאד, דבמגילה י' מפורש מקרא דאחר בית עולמים אין היתר במות כדס"ד שם. והנה אם במות הותרו, מותר גם בחו"ל, וכן מוכח ממקדש חניו. וכ"ה מוכח מתוס' דאל"כ מאי הקשו.

• חתם סופר על חולין דף יז/א

השתא דארחיקו להו טפי. הקשו תוס' במכות גרסינן ר' ישמעאל ס"ל לא קידשה לע"ל. הנה עיי' היטב דברי ר' חיים בתוס' מגלה יו"ד ע"א ד"ה ומ"ט נהי דלא קדשה לע"ל להקריב במקומו אעפ"י שאין בית מ"מ הבמות לא הותרו אחר ירושלים א"כ לק"מ ק' תוס'. וי"ל רבה לטעמיה דרביה ר' יצחק טעה בזה והי' סבור דמדלא קדשה לע"ל הותרו הבמות, ורבה גמר ליה מיניה ושוב הדר ביה מטעם הנ"ל וא"כ אצטריך מתניתין לאשמעינן לעולם שוחטין לאפוקי טעותו של ר' יצחק הנ"ל ור' יוסף פשיטא ליה דלא טעינן בהכי:

ה"ר אבן עזרא פ' אחרי (י"ז, ב') רבים אומרים אסור לאכול בגלות בשר. והנה הוא דעת רבינו סעדיה בפ"ל דניאל בפסוק ולא בא בפי בשר ויין אך כ' בבבל היו אסורים ולא עתה, וטעמו נראה דס"ל קדושה ראשונה שבטלה הותרו הבמות ומקרב להו טפי ואסור בשר תאוה ומ"מ אסור להקריב בח"ל מפני טומאת ארץ העמים או מפני המלכיות ומ"מ נאסרו בבשר תאוה. ואמנם קדושת עזרא דקידשה לע"ל ובזה"ז אסורים הבמות ומרחקי מותרים בבשר ולא ס"ל לרבינו סעדיה תירץ תוס' פ"ק דמגלה יו"ד ע"א ד"ה מ"ט הנ"ל, וק"ל:

• ספר שערים מצויינים בהלכה

אבן שם (ד"ה ונ"ל). ועי' בכאר יצחק שהקשה עמש"כ התוס' כאן, שיש לאסור בשר תאוה בזה"ז מפני שיש היתר להקריב הבמה, הא טמאי מתים אנו שאין לנו אפר פרה לטהר כדאמרי' במס' בכורות (כו.), ואין לומר דטומאה הותרה בציבור, כעין שכתב בתשו' חתם סופר (יו"ד סי' רלו) בשם הכפתור ופרח (פ"ג) דר"ח מפאריז רצה להקריב קרבנות בזמנו בירושלים כי טומאה הותרה בציבור,

דזה אינו, דדוקא בירושלים אמרי' כן דטומאה הותרה בציבור, אבל בכמת יחיד אסור להקריב בטומאה. ועי' בהגהות הרש"ש במס' מגילה (שם תוד"ה שמעתי) שהקשה עמש"כ התוס' במס' תענית (יז:) דבבית חוניו היו יכולין להקריב בטומאה כיון דטומאה הותרה בציבור, והרי בית חוניו דינו כבמת יחיד כו' עי"ש. ובעיקר דברי הכפתור ופרח והמסתעף

3. רמב"ם יד החזקה הלכות שחיטה פרק ז

(יז) כשהיו ישראל במדבר לא נצטוו בשחיטת החולין אלא היו נוחרין או שוחטין ואוכלין כשאר האומות ונצטוו במדבר שכל הרוצה לשחוט לא ישחוט אלא שלמים שנאמר איש איש מבית ישראל אשר ישחוט שור וגו' ואל פתח אהל מועד וגו' למען אשר יביאו וגו' וזבחו זבחי שלמים לה' וגו' אבל הרוצה לנחור ולאכול במדבר היה נוחר:

(יח) ומצוה זו אינה נוהגת לדורות אלא במדבר בלבד בעת היתר הנחירה ונצטוו שם שכשיכנסו לארץ תאסר הנחירה ולא יאכלו חולין אלא בשחיטה וישחטו בכל מקום לעולם חוץ לעזרה שנאמר כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך וגו' וזבחת מבקרך ומצאנך אשר נתן ה' אלהיך וגו' וזו היא המצוה הנוהגת לדורות לשחוט ואחר כך יאכל:

• מגיד משנה על הלכות שחיטה פרק ז הלכה יז

כשהיו ישראל במדבר וכו'. תפס דברי ר"ע דגרסינן בפ"ק (דף כ"ד) תניא כי ירחק ממך המקום וכו' וזבחת מבקרך וכו' ר"ע אומר לא בא הכתוב אלא לאסור להם בשר נחירה שבתחלה הותר להם בשר נחירה ועכשיו שגלו יכול שיחזרו להיתרם הראשון כך שנינו לעולם שוחטין. ואע"ג דר' ישמעאל פליג עליה דר' עקיבא דסבר דבשר נחירה לא אשתרי כלל הא קי"ל הלכה כר"ע מחבירו:

4. רש"י מסכת חולין דף יז עמוד א ד"ה שהכניסו ישראל

שהכניסו ישראל - אליבא דר' עקיבא מהו לאוכלן אחר כניסתן מי אמרינן כי אסר רחמנא בשר נחירה לאחר ביאה הני מילי לנחור אחרי כן לאכול אבל הנחירות ובאות מן המדבר הואיל ובשעת נחירתן היתר היתה תו לא מתסרי או דלמא לא שנא ודרוש וקבל שכר הוא שצריכין אנו לעמוד על האמת ואף על פי שכבר עבר.

5. רא"ש מסכת חולין פרק א סימן כג

בעי ר' ירמיה איברי בשר נחירה שהכניסו עמהם לארץ ישראל מהו. וקאי בתיקו. פירש רש"י דרוש וקבל שכר הוא דצריכין אנו לעמוד על האמת אף על פי שכבר עבר. ולא נהירא לי(פ) דדוקא למיסבר קראי דרשינן אף על פי שכבר עבר. אבל לקבוע בעיא בש"ס בדבר שאין בו צורך לא אשכחן. והכי אמרינן בפ"ק דיומא (דף ה ב) כיצד הלבישן כו' כיצד הלבישן מאי דהוה הוה. אלא כיצד מלבישן(צ) לעתיד לבא. לע"ל לכשיבאו אהרן ובניו ומשה עמהן. אלא כיצד מלבישן למיסבר קראי בצוואה כתיב וכו'. ונראה לי דנפקא מינה בבועיא זו לאדם שאסר עצמו באחד מן המיניו מזמן ידוע ואילך וכשהגיע הזמן היה לו מאותו המין(ק) שהיה אוכל והולך עד שהגיע הזמן אם מותר לאכול מה שנתותר בידו. אי נמי כגון שרצו ב"ד לאסור דבר אחד כמו שאסרו גבינות העובדי כוכבים ושלקות וכיוצא בהן אם אסור מה שיש לו ממנו מאותו המין ביד ישראל:

• ספר שערים מצויינים בהלכה

בעי ר' ירמיה איברי בשר נחירה שהכניסו ישראל עמהן לארץ מהו. פרש"י דרוש וקבל שכר הוא, שצריכין אנו לעמוד על האמת אע"פ שכבר עבר. מבואר מכאן דר'

ירמיה שאל שאלה שלא היתה נוגע [אבל הרא"ש חולק בזה, ע"י במאמר הבא], וכעין זה מציינו במס' זבחים (ק"ח): גבי משכן שילה שנאכלין קדשים קלים בכל הרואה, דבעי ר' ירמיה עומד ע"ג הנחל ורואה מאי, דאין נפק"מ בזה"ז דמאי דהוה הוה [ובאמת בחי חתם סופר (מהר"ב ד"ה בעי) הקשה משם עמש"כ הרא"ש כאן דלמיקבע איבעיא על מה דהוה לא אשכחן אלא למיסבר קראי. ומצאתי במנ"ח (מצוה רנד) שמיישב דאיכא נפק"מ כשיבנה ביהמ"ק, או לשיטת הרמב"ם (ביהב"ח פ"ז ה"ז) דאף בחורבנו לא יקל ראשו כנגד שער המזרח עי"ש]. ועי' מה

ספר שערים מצויינים בהלכה

איברי בשר נחירה שהכניסו ישראל עמהן לארץ מהו. פרש"י דרוש וקבל שכר הוא, שצריכין אנו לעמוד על האמת אע"פ שכבר עבר. והרא"ש (סי' כג) כתב על זה, ולא נהירא לי, דדוקא למיסבר קראי דרשינן אע"פ שכבר עבר, והכי אמרי' במס' יומא (ה). כיצד הלבישן כו' מאי דהוה הוה כו', אלא כיצד הלבישן למיסבר קראי [ע"י בתוס' במס' סנהדרין טו: ד"ה שור, ועי' בדברינו שם]. אבל לקבוע בעיא בש"ס בדבר שאין בו צורך

לא אשכחן, ונראה דנפק"מ בבעיא זו לאדם שאסר עצמו בא' מן המינים מזמן ידוע ואילך, וכשהגיע הזמן היה לו מאותו המין, שהיה אוכל והולך עד שהגיע הזמן, אם מותר לאכול מה שנותר בידו, (אי נמי) כגון שרצו ב"ד לאסור דבר אחד, כמו שאסרו גבינות העכו"ם ושלקות וכיו"ב, אם אסור מה שיש לו ממנו מאותו המין ביד הישראל. ועי' ביש"ש (סי'

✓ עוד יש נפק"מ בענין זה, כמש"כ בעיקרי הד"ט (או"ח סי' כז) בשם ספר קול אליהו (סי' ה) בענין שאין אוכלין בשר מר"ח אב עד ת"ב, שיש מקילין לאכול בשר מבושל שנשתייר מסעודת שבת, וראיה מדברי הרא"ש, ובפרט בדבר זה שאינו אלא מנהג, וכיון דלא איפשיטא האיבעיא אזלינן לקולא. וכ"כ בברכי יוסף (או"ח סי' תקנא) והובא

והביאור בשיטת רש"י דאין נפק"מ באיבעיא זו, כתבו בתשו' תורת מרדכי (הגה' סי' קט) ובתשו' עונג יו"ט (סי' צב) דלכאורה צריך ביאור, למה יהא מותר לאכול דבר איסור מטעם שנשאר מקודם זמן איסורו, אלא דלכו"ע הנחירה במדבר היא הכשר שחיטתו, וממילא הרי הוכשרו בהכשר גמור, ואין כשר

בו אלא נחירה בסימנים, ואם מתה או נהרגה
 שלא ע"י נחירת סימנים אסורה גם אז דהוי
 נבילה [אבל בהגה' מלא הרועים במס' שבת
 (עה.) כתב דבמדבר לא בעי' נחירה בסימנים].
 ועל כן מיבעי לר' ירמיה כשנותרו אם מותרין
 גם לאחר שנצטוו על השחיטה, דכיון
 שהוכשרו כפי מה שנצטוו אז ע"י נחירה,
 יועיל זה גם לאח"כ, אולם אין זה ענין לשאר
 איסורין, דכיון שנאסרו נאסרו, וזהו מה
 שפרש"י דאין זה רק דרוש וקבל שכו, דאין
 נפק"מ באיבעיא זו לשאר איסורין, רק באברי
 בשר נחירה שנעשה בהן עכ"פ כפי מה
 שהוצרכו אז. וראיתי שכבר כתב כן בהדיא
 בצל"ח (ד"ה שם בעי), ומיישב בזה למה בעי
 ר"י על ביאתן לארץ ולא שייכא רק אליבא
 דרע"ק, ולא בעי על אברי בשר נבילה שהיה
 להם מקודם מתן תורה, אם נאסרו להם במתן
 תורה כשנאמר להם (ראה יד-כא) "לא תאכלו
 כל נבילה", ובעיא זו שייכא אליבא דכו"ע,
 אלא ע"כ אין בזה ספק, וכשנצטוו באיסור
 נבילה אין חילוק בין נבילה שהיה להם
 מקודם, שכבר היתה מותרת, ובין נתנבלה
 אח"כ, ודלא כסברת הרא"ש אם דבר המותר
 יכול להיות נאסר, וכגון בשעה שגזרו על
 גבינות הגוים אם הגבינות שהיו אז בידם
 נאסרו אם לא, והר"ז דומה ממש ללא תאכלו
 כל נבילה, שאין ספק שנאסר גם מה שהיה
 להם מקודם, [אבל האיבעיא הכא הוא משום
 שהרי בשר זה נחירתו עשה בו פעולה בשעת
 נחירה לטהרו מידי נבילה ולהכשירו באכילה
 להוציאו מאיסור לאו של "לא תאכלו כל
 נבילה", ועכשיו כשנצטוו על הזביחה הא
 ודאי שאי אפשר לחול איסור נבילה על מה
 שכבר נזהרו במדבר, ובודאי רש"י העלה על
 דעתו סברת הרא"ש, ולאפוקי מסברת הרא"ש
 כתב כן כו' עי"ש. וכזה כתב גם בחי' כתב
 סופר (ד"ה בעי). ועי' בחי' הגרע"א (ד"ה
 שם).

6. דף על הדף מסכת חולין דף יז עמוד א

וכתב הגאון ר' יוסף ענגיל זצ"ל באתוון דאורייתא (כלל א'): ולענ"ד לולי דבריו ז"ל אין זה דומה כלל לאיבעי'
 דר' ירמיה, דהתם באיברי נחירה, הרי אין האיסור בארץ רק מפאת נבילה ואינו זבוח, וע"כ שפיר איבעי' לי' לר'

ירמי' דאיברי בשר נחירה שהכניסו עמהן מן המדבר, דבמדבר נחירתו זו היא שחיטתו וכמפורש בש"ס, א"כ הרי האיברים האלו נשחטו בשעתן, אלא שעתה בארץ נשתנית ענין השחיטה, וע"כ שפיר איבעי לי' לר' ירמי' אם האיברים האלו אסורים הואיל ועתה בארץ אין זו שחיטה, או דילמא הואיל וסוף סוף בשעתן נשחטו, שוב א"א שיחשבו נבילה ואינו נשחט כשבאו לארץ ושרו, אבל מאן לימא לן שאלו לא הי' טעם היתירם במדבר משום דנחירתו היא שחיטתו, רק שבאמת היו נחשבים לנבילה, אלא שבמדבר הי' נבילה מותר להם, שגם אז הי' מסתפק ר' ירמי' להתירם גם אחרי בואם לארץ דכיון דהם נבילה ממש, ובארץ הרי נבילה אסורה, א"כ מנא לן שלא יהי' בכלל האיסור גם נבילה דמעיקרא.

וע"כ בנידון דהרא"ש שמזמן הנדר ואילך או מתקנת ב"ד ואילך מינין הללו הם איסור ממש, א"כ מנ"ל להתיר מה שבידו מהם מקודם ודו"ק היטיב.

7. דף על הדף מסכת חולין דף יז עמוד א

בגמ': ובתים מלאים כל טוב ואמר ר' ירמי' בר אבא אמר רב כתלי דחזירי כו'. במנחת חינוך (מצוה תקכ"ז) כתב לחדש שלא הותר להם במלחמה דברים שנאסרו לבני נח, כגון אבר מן החי וכדו', דלא מסתבר שיהי' מותר להם מה שאסור לכל באי עולם.

ויש להעיר בזה, לפי מש"כ הרמב"ם בפ' המשניות (סו"פ גיד הנשה) שמה שאנו מקיימים ז' מצות דבני נח, אינו מחמת אותו טעם שהבני נח מצווים לקיים אותם, שהרי אמרו: תרי"ג מצוות נמסרו למשה מסיני, ומכללם הם גם הו' מצוות בני נח, ואין אנו מצווים עליהם, רק מחמת מה שקבלנו עלינו בהר סיני במתן תורה, ולפ"ז לגבי דידן שוה ז' מצוות בני נח לשאר איסורין. ואמנם בכלי חמדה (פ' ואתחנן) נקט דגם ז' מצוות בני נח הותרו בשלל מלחמה, וע"ש בפל"ח שהאריך טובא בסוגיין.

8. ספר שערים מצויינים בהלכה

שם ע"ב סכין שיש בה פגימות הרבה תידון כמגירה. ע"י במדרש (ויק"ר פי"ג-ג) דלעתיד לבא הקב"ה ישחוט שור הבר בסנפירו של לויתן, ויתמהו הצדיקים הא תנן אין שוחטין במגירה, והקב"ה ישיב להם "תורה חדשה מאתי תצא". ומפרש בתשו' חתם סופר (יו"ד סי' יט) דאין הכוונה שתצא תורה חדשה ודין חדש, אלא הכי פירושו, דהרי אנן נמי אם אפשר לו לומר ברי לי שלא נגעתי ולא קרעתי יכול לשחוט במגירה, אלא שאין האדם יכול לומר כן, ואפילו אם אומר לא מהימנינן ליה, כי מי יוכל לשער זה, אבל הקב"ה שישחוט בעצמו יוכל לומר ברי לי, והיינו "תורה חדשה מאתי תצא", דוקא מאתי. וע"ע מה שכתבנו במס' קידושין (מט: ד"ה תשעה).

9. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף יז עמוד ב

מנין לבדיקת סכין מן התורה וכו'. קי"ל דצריך לבדוק הסכין קודם שחיטה, ולחזור ולבדוק אחר שחיטה, ואם לא בדק קודם שחיטה לא ישחוט ואם עבר ושחט ואח"כ בדקה ומצאה יפה שחיטתו כשרה. ובבדק הסכין קודם

שחיטה ואחר שחיטה נאבד, שחיטתו כשרה הואיל ובדק קודם שחיטה. והטעם דלכתחלה צריך לבדוק גם קודם שחיטה כתב הרשב"א משום שחששו שמא ישכח לבדוק אחריה והרי הוא כאוכל נבילה. והב"ח כתב עוד טעם בזה, משום חשש ברכה לבטלה, (ושאלתי לרבינו זצוללה"ה דטעם הב"ח לא שייך בשומע ברכה מחבירו או דבירך על שחיטת בהמה אחרת ואח"כ החליף סכין ובא לשחוט בהמה אחרת, ואמר לי דגם הב"ח מודה לטעם של הרשב"א).

10. ספר שערים מצויינים בהלכה

ע"י בפרישה (י"ד סי' יח סק"ח) שכתב הטעם דצריך לבדוק הסכין קודם השחיטה ולא אח"כ, משום שנאמר "ושחטתם בזה ואכלתם". ובש"ך (שם סק"ה) הקשה עליו דהרי בגמ' כאן אמרי' מנין לבדיקת סכין מה"ת שנאמר "ושחטתם בזה ואכלתם", פשיטא כיון דכי נקיב טריפה בעיא בדיקה, לחכם קאמרינן, והרי מזה שדחה הא דמנין לבדיקת סכין אבל ע"י בהגה' מהר"ץ חיות שהעיר דהבה"ג (ריש הל' שחיטת חולין) תפס בפשיטות לשון רב חסדא מנין לבדיקת סכין מה"ת דכתיב "ושחטתם בזה ואכלתם", ועי"ש מש"כ בזה. וע"ע בש"ך (י"ד סי' ב סק"י) שהעיר עמש"כ הב"ח דקודם השחיטה צריכין לבדוק מטעם דשמא יהיה פגום ויהיה ברכתו ברכה לבטלה, דבגמ' הכא קאמר מנין לבדיקת סכין מה"ת כו', ומשמע דטעמא לא הוי משום חשש ברכה לבטלה, והש"ך כתב הטעם שבדקין קודם שמא ישכח מלבדוק. ועי'

מנין לבדיקת סכין מה"ת שנאמר "ושחטתם בזה ואכלתם". ע"י בספר החינוך (מצוה תנא) שכתב הטעם שאסור לשחוט בסכין פגום משום צער בעלי חיים. וע"י ברמב"ן עה"ת (בראשית א-כט, תצא כב-ו) ובמורה נבוכים (ח"ג פרק מח). אבל בפמ"ג (פתיחה להל' שחיטה) כתב על זה, דכבר כתבו כולם שאין לתת טעם על זה כו' עי"ש. וכע"ז כתב הכרתי (סי' יח סק"ה) עמש"כ בלחם הפנים (שם סק"ז) טעם עפ"י סוד שסכין פגום אסור מפני שמעכב הנשמה אשר בו כו', דשתיקתו יפה מדיבורו, וח"ו ליתן טעם למצות ה', וכך היה הלכה למשה מסיני, ואין בו טעם, כי בטעמים ניתן מכשול בעוה"ר, כי רבים אשר אין שומעים בקול הסוד ההוא ותפק תורה להקל בדינים הללו כו' עי"ש. וע"י בלבוש (שם) שכתב הטעם דסכין פגום פסול, שהפגם אינו שוחט רק נוקב וקורע [ע"י ברש"י לעיל

11. ספר שערים מצויינים בהלכה

שנאמר ושחטתם בזה. איתא במדרש תנחומא (פ' צו פי"ג) כשנעקד יצחק נתעכב אברהם לבדוק הסכין, שנאמר (וירא כב-י) "ויקח את המאכלת", חשוב האותיות ותמצא שהם י"ב, כמנין הבדיקות שעושין לסכין אבישרא ואטופרא ואתלתא רוחתא, ומנין שצריכין י"ב שנאמר "ושחטתם בזה". זה בגמטריא י"ב. וכ"כ הרא"ש (סי' כד) דהבדיקות ביחד הם י"ב, ואסמכתא לזה שנאמר "ושחטתם בזה" [ועי"ש במעדני יו"ט אות מ]. וכ"כ המאירי (ד"ה שיעור) והטור (י"ד סי' יח). וע"י בשמ"ח (שם ס"ז).

12. ספר שערים מצויינים בהלכה

לחכם קאמרינן. כתב המ"מ (שחיטה פ"א הכ"ו) בשם הראב"ד, הא דהצריכו בזאת המצוה בדיקה לחכם יותר ממצות אחרות, כגון עשיית ציצית ותפילין, מפני שצריך לפנות המחשבה היטב בשעת הבדיקה כדי שירגיש בהפגימה, שהרי אנו רואין שפעמים יבדוק האדם סכין ולא ימצאנה פגומה ויחזור אח"כ ויבדוק וימצאנה פגומה, אין זה כי אם רוע לב שפנה לדברים אחרים, ומפני שצריך עיון גדול והוי כמו הוראה חששו לזה משום כבודו של חכם כו'. וכוה כתב הרא"ש (סי' כד) דהשתא ממניס אנשים ידועים על השחיטה ועל הבדיקה ולהם מחלו חכמים את כבודם, כי הם זריזין וזהירים, ומתוך כך נתבטל בדיקת החכם לגמרי, אף אדם השוחט בכיתו, אף כי אין זה נכון, כי הרבה צריך ישוב הדעת ויראת שמים לבדיקת סכין. וכ"כ רבינו יונה בשערי תשובה (שער

לבו לדברים אחרים. ועי' ביש"ש (סי' לט) בזה"ל, ואני הגבר ראה עני, פע"א הייתי בוועד חכמים ובא השוחט בעיוה"כ כו', ולקחתי הסכין מידו ושאלתי אותו אם בדוק הוא, והשיב בדוק, ואני בדקתי ומצאתי בו

תגורת ציפורן, ואמרתיו לו הסכין פגום, ולקח הסכין מידו ובדקו כהרגלו במהירות ושחק בי ואמר כשר הוא, ואני חזרתי ובדקתי ומצאתי פגימה ככראשונה, ומקצת אלופים גערו בי ואמרו מה לך בנסתרות, והשבתי גלויות הן, כי לא לחנם כתב הרא"ש דהרבה צריך ישוב הדעת ויר"ש בבדיקת הסכין, והיה שם זקן אחד בעל הוראה ובדקו בנחת כמוני ומצא בו פגימה כחגורת ציפורן עכ"ל [ועי' בפמ"ג (שפ"ד ס"ק לב) שהביא דבריו, וכתב על זה בזה"ל, ומעתה אין אני מתמיה על חוצפה וגאווה שבזמנינו זה, אם היה כן בדורו של הרש"ל שהחציף השוחט נגד גאון ישראל והדרו שהיה תורה וגדולה במקום אחד, כש"כ עתה]. ועי' בשמלה חדשה (סי' א ס"ח)

13. ספר שערים מצויינים בהלכה

לא אמרו להראות סכין לחכם אלא מפני כבודו של חכם. ברמב"ם (שחיטה פ"א הכ"ו) כתב הטעם שמנדין למי דלא סר סכינא קמי חכם, לפי שיסמוך על עצמו פעם אחרת ותהיה פגומה וישחוט בה. וכלחם משנה הקשה, הרי בגמ' אמרו כאן הטעם משום כבודו של חכם, ועי"ש מש"כ בזה. ובתשו' מהרש"ם (ח"ה סי' עד) תירץ, דהא באמת עד אחד נאמן באיסורין, וכבר כתב המרדכי (סי'

תקעט) דגם בשחיטה דאיתחזק איטורא מ"מ עד אחד נאמן משום דהוי בידו, או משום דמוחזק בכשרות [עי' בדברינו בריש מסכתין ב. ד"ה משנה], אך כיון דתיקנו חז"ל להראות סכינא לחכם מפני כבודו, ואם עבר על זה, מדחציף כולי האי ש"מ רשיעא הוא [עי' במס' ב"מ פג.], ושוב אינו מוחזק בכשרות וחיישינן לסכין פגום. וע"ע בדברינו לעיל (י: ד"ה לא אמרו) שהארכנו ליישב קושית הלחם משנה, וכן הארכנו שם הרבה בענין להראות הסכין לחכם, והמסתעף מזה.

14. תוספות מסכת חולין דף יז עמוד ב ד"ה אבישרא ואטופרא
אבישרא ואטופרא - אבישרא משום ושט ואטופרא משום קנה.

• ספר שערים מצויינים בהלכה

ובכערוך השולחן (שם סט"ז) כתב הטעם, דבזמן הש"ס לא היו הסכינים מלוטשים הרבה ולא היה החוד דק וחד כמו הסכינים שלנו, ולכן היה ביכולת להרגיש בכשר, משא"כ עכשיו שהחוד דק וחד מאד ויחתוך הבשר מיד, לכן אי אפשר לבדוק אבישרא כו' עי"ש.

והנה בזמנינו אין השוחטים בודקים בכשר האצבע רק אטופרא, והאריכו בזה האחרונים. ובפמ"ג (מ"ז יו"ד סי' יח סק"ב וסק"ו) תמה על זה כיון דאיתא כן בהדיא בש"ס ופוסקים, והרשב"א במשמרת הבית כתב דבדיקה זו היא עיקר, ולכן החרדים והיראים בודקים גם אבישרא כדת וכהלכה. ועי' במעשה רוקח

15. חדושי הרשב"א מסכת חולין דף יח עמוד א

וכמה פגימת המזבח כדי שתחגור בה צפורן, איכא למידק כיון דפגימת סכין בהגירת צפורן אמאי בדק לה בבשרא אפי' יחגור בה בשר ולא תחגור בה צפורן כשרה ועוד מאי קא מיבעיא ליה לרב דמיא לסאסא מאי, ולפיכך פי' הרמב"ן ז"ל דאמוראי נינהו דלמאן דאמר אבשרא ואטופרא וחוט השערה ושמשא בכל פגימה אסרינן ואפי' קטנה שבקטנות והוא שתחגור כל דהוא טופרא או בשרא או אפילו חוט השערה הא בלא חגירה כל דהוא כשרה דאין זו אלא דמיא לסאסא, ודמיא לסאסא פרש"י ז"ל שאין בה פגימה אלא שאין פיה חלק, ועוד נ"ל ראיה מדקא תני בברייתא אוגרת פסולה אלמא אינה פסולה אלא בשאוגרת איזה דבר שיהי', וא"ת א"כ מאי קא קשיא להו ריש לקיש מ"ט לא מני פגימות סכין בהדייהו ופרקינן בחולין לא מיירי דמשמע דליכא מאן דפליג אדרב חסדא לימא ואידך דילמא לית ליה דרב חסדא, י"ל דמ"מ הול"ל ארבע פגימות הן שלש כפגימות המזבח ואחת בכל שהוא.

ולענין פסק הלכה קי"ל ככל הנד אמוראי דלעיל דמשמע דפסלי אפי' בפגימה כל דהוא ולא מכשרי' אלא דמיא לסאסא בלחוד, ודרב חסדא ליתא, ואף הרב אלפסי ז"ל לא הביאה להא דרב חסדא בהלכותיו.

• רא"ש מסכת חולין פרק א סימן כד

ולי נראה כיון דפסק דבעינן לבדוק אבשרא ואטופרא היינו כדי שתחגור בה צפורן דכל פגימה שהוא מרגיש בצפורן היינו שתחגור בה הצפורן הלכך לא הוצרך להזכיר ההיא דרב חסדא:

16. ספר שערים מצויינים בהלכה

דא"כ ליחשביה בהדיה ג' פגימות הן דחשיב ר"ח אף פגימת סכין, וכיון דזה אינו פוסל נראה דאף בשיעור פחות מטפח אין שום סברא להחמיר דהא אמרי' בגמ' בסמוך (יח). כמה פגימת המזבח, רשב"י אומר טפח, וכן פסק הרמב"ם (ביהב"ח פ"א הי"ד), וא"כ ע"כ אין סברא לומר דבלולב פחות מטפח פוסל כו' עי"ש. ועי' בנשמת אדם (כלל קמט ס"י אות ב) ובמשנ"ב (שם ס"ק יט).

אף פגימת סכין. עי' בר"ן במס' סוכה (טו). מדפי הרי"ף) לענין לולב, שיש מחמירין שכל שנחלק המתאים אפי' במיעוט פסול. ומפרש הטו"ז (או"ח סי' תרמה סק"ד) דהאי מיעוט לאו מיעוט כל שהוא קאמר, דא"כ גם בחגורת ציפורן יהיה פסול, וזה ודאי אינו,

1. ספר שיעורי הרב [ע' קיה-קיט]

והנה התוס' בחולין (ט. ד"ה כולהו) הביאו מח' רש"י ובה"ג בגדר הפסול דעיקור. דרש"י סובר דעיקור היינו שוחט בסכין פגומה, ומאי דאמרינן במתני' (טו:) "בכל שוחטין חוץ ממגל קציר והמגירה וכו' מפני שהם חונקין" אין פירושו דלא חשיבי כמעשה שחיטה כלל ונתמעטו מעיקר הקרא ד"ושחט", אלא נתמעטו רק מהלממ"ס

דעיקור, דלעולם הרי זה בכלל מעשה שחיטה אלא דמהלממ"ס ידעין שזוהי שחיטה פסולה. | אולם בה"ג פי' דעיקור היינו שנשמטו סימני הבהמה ממקומן וממילא לא מהני להו שחיטה, אבל השוחט בסכין פגומה לא איצטריך הלממ"ס, דכבר נתמעט מקרא ד"ושחט" דלא חשיב כמעשה שחיטה כלל, אלא הרי הוא בכלל חניקה, וכפשטות לשון המשנה.

ונפק"מ טובא איכא בין רש"י לבה"ג. חדא, לענין השוחט מיעוט בתרא בסכין פגומה. דלדעת רש"י מסתבר דשחיטתו פסולה, דהא לדידיה אף שחיטה בסכין פגומה נתמעטה מהלממ"ס דהלכות שחיטה, ודין הוא דכל פסול שחיטה אף במיעוט בתרא פוסל את השחיטה למפרע. אבל לדעת בה"ג דשחיטה בסכין פגומה אינה אלא כחניקה בעלמא, מסתבר דשחיטה בסכין פגומה במיעוט בתרא אינה פוסלת את השחיטה למפרע, אף אם שהייה ושאר פסולי שחיטה פוסלין גם במיעוט בתרא, דשחיטה בסכין פגומה דמיא לנחירה או הכאה שאינן נתפסין כחלק ממעשה השחיטה כלל, ואינן פוסלין את השחיטה במיעוט בתרא.

ונפק"מ עוד לענין איזה שיעור צריך בפגימה כדי לפסול. דהנה איתא בחולין (יז:): דרב חסדא סבר דפגימת הסכין כפגימת המזבח, וכמה פגימת המזבח כדי שתחגור בה צפורן. ועוד אמרינן התם במערבא בדקי לה בשמשא, בנהרדעא בדקי לה במיא, רב ששת בדיק לה בלישניה. וממאי דהנך אמוראי לא בדקי בצפורן משמע דלית להו הך שיעורא דכדי חגירת הצפורן. וכן פסק הרמב"ם בהל' שחיטה (פ"א הי"ד) דאפי' אם הפגימה היא קטנה ביותר הרי שחיטתו פסולה. אבל הרא"ש שם (סי' כד) כתב דקיי"ל כרב פפא דצריכה בדיקה אבישורא ואטופרא ואתלת רוחתא, והיינו כדי שתחגור בה צפורן. ולענין הלכה כתב השו"ע (סי' יח ס"ב) דשיעור פגימה כל שהוא ובלבד שתאגור בה כל שהוא אפי' כחוט השערה. אבל הש"ך שם (ס"ק ד) הביא שהב"ח פסק להקל כדעת הרא"ש דאין השחיטה נפסלת אלא בפגימה כדי שתחגור בה צפורן.

ונראה שגם שאלה זו תלויה במח' רש"י ובה"ג. דלדעת רש"י דשחיטה בסכין פגומה נחשבת עפ"י דין כמעשה שחיטה, רק דפסולה היא מהלממ"ס דעיקור, א"כ מסתבר דצריך שיעור מסויים כדי לפסול את השחיטה. אבל לדעת בה"ג דשחיטה בסכין פגומה פסולה משום דאינה מעשה שחיטה כלל אלא הרי היא כחניקה בעלמא, א"כ מסתבר שאף פגימה כל שהוא פוסלת, דכל שיש איזה פגימה בסכין שוב אינו חותך הסימנים אלא קורע אותם.

מליקת עוף קדשים זו היא שחיטתו עריפתו זהו שחיטתו דחייתו לצוק לחייבו משום או"ב

1. ספר אתון דאורייתא - כלל א

...אשוב לעניינינו ואומר דמה שחידשתי דמליקת עוף קדשים זו היא שחיטתו והכרחתיו מש"ס זבחים דס"ט ע"א וכנ"ל לכאורה קשה ע"ז מש"ס יבמות דל"ב ע"ב דפליגי התם ר' חייא ובר קפרא בזר שאכל מליקה אי חייב אחת או שתיים ומטעמא דאחע"א הוא דפליגי ע"ש אבל כ"ע מודי דמליקה לזר יש בה איסור משום נבילה וא"כ מוכח דמליקה לא חשיב שחיטה וי"ל דלגבי הכהן הוא דחשיבא מליקה שחיטה אבל לא לגבי זר וע"ע בזבחים דמ"ד ע"ב דמצריך הש"ס קרא מיוחד דלכל חטאתם להתיר חטאת העוף לכהנים דסד"א נבילה היא עכ"ל הגמ' ואי איתא מדוע סד"א לומר כן הא לגבי כהן מליקתו היא שחיטתו ואיננה נבילה כלל וי"ל דרק אחרי דכתי' קרא דלכל חטאתם להתיר חטאת העוף לכהנים הוא דאמר' דטעמא דקרא משום דמליקתו היא ששיטתו לגבי כהנים משא"כ לולי קרא הנ"ל לא הייתי אומר כלל כן ושפיר הי' אסור להם משום נבילה אולם עדיין צ"ע דכיון דלזר לא חשיבא מליקה שחיטה וכנ"ל א"כ תידוש הוא דחידוש רחמנא לגבי כהנים להחשיב המליקה לשחיטה אצלם א"כ מנ"ל באמת למידרש טעמא דקרא הכי דילמא באמת אין כוונת התורה כלל להחשיב המליקה לשחיטה אצלם ומליקה היא נבילה באמת גם להם אלא שגזו"כ הוא שנבילה זאת מותרת להם וזהו ענין החידוש שחידשה תורה אצלם...

עוד מצאתי בעזה"י ראי' ברורה ונפלאה דמליקה בקדשים היא שחיטתו מהא דאמר' בן סתים דס"ג ע"ב דהמולק את העוף בערב פסח על החמץ עובר בלא תעשה אבל הקומץ את המנחה על החמץ אינו עובר וברש"י ד"ה אינו עובר כ' וז"ל דקמיצה וודאי לאו שחיטה היא עכ"ל כוונתו דכיון דכתיב לא תשחט על חמץ דם זבחי ע"כ בעי' שחיטה דווקא וא"כ כיון דמולק על החמץ חייב על כרחך דמליקה חשיבא שחיטה בקדשים דא"ל דאפי' אי אין מליקה שחיטה כלל עכ"ז שפיר חייב הואיל ועבודת המליקה היא במקום עבודת השחיטה בבהמה דז"א דהא גם קמיצת מנחה היא במקום שחיטה בבהמה וכמבואר בזבחים די"ג ע"ב ובכמה דוכתי ועל כרחך דלענין שוחט על החמץ בעי' שחיטה ממש וע"כ שפיר פטור בקמיצה הואיל ואיננה שחיטה וא"כ מוכרח מזה דמליקה חשיבא שחיטה ממש בקדשים ומה שכתב רש"י דקמיצה וודאי לאו שחיטה היא צ"ל בכוונת תיבת וודאי דמליקה נהי דאיננה שחיטה סתמית עכ"ז בעוף קדשים עכ"פ היא שחיטתו או דנהי דאיננה שחיטה לגבי זרים עכ"ז לגבי כהנים עכ"פ חשיבא שחיטה וכנ"ל משא"כ קמיצה דוודאי לאו שחיטה הוא כלל וכלל ודו"ק ויש לעיין עוד הרבה בכ"ז ובאתי רק להעיר:

2. שו"ת אחיעזר חלק ב - יורה דעה סימן ז

(ג) ... ובאמת מוכרח דחלוק איסור נבילה מטומאה דהא שעיר המשתלח למאן דס"ל מותר בהנאה כמבואר ביומא ס"ז מ"מ אסור באכילה דזהו לאו מחמת איסור קדש דהא מותר בהנאה ואסור מדין נבילה ומ"מ מהני דחייתו לצוק לחייבו משום או"ב =אותו ואת בנו= כמבואר ביומא ס"ד ועכצ"ל שאינו מטמא דאם מטמא ג"כ הוי כנחירה בעלמא וכן מוכח מעג"ע =מעגלה ערופה= דעריפתו מטהרתו מידי נבילה ומבואר בזבחים ע' משום דכפרה כתיב בה כקדשים ולכאורה צ"ל דהא גם בקדשים ממש במליקה איצטריך קרא שאינו מטמא בביה"ב ואי לאו קרא הו"א דמטמא א"כ בעג"ע דליכא קרא מהיכ"ת שלא יטמא וצ"ל דבאמת גלי קרא במליקה דכל דנעשה לשם מצות קדשים מטהרת מטומאת ביה"ב וזהו דכפרה כתיב בה כקדשים היינו במליקה וה"ה שעיר המשתלח כיון דדחייתו לצוק זהו שחיטתו ונעשה דרך הכשר מהני לטהרו מידי טומאתו ודמי למליקה ומדוקדק בזה לשון הרמב"ם בפ"ג מהל' אה"ט הל' י"ג המולק קדשים בפנים כו' הרי אלו טהורין כיוצא בו עג"ע שנערפה כהלכתה טהורה כפרה כתיב בה כקדשים וכן אם נשחטה כו' הצילה אותה שחיטתה מידי נבילה עכ"ל ...

(ד) ולמש"כ עיקר החילוק, דטומאה מאיסור משום דגלי קרא במליקה דכיון דנעשה דרך הכשר קרבן שמתרת את האיסור אינה מטמאה משום דטומאה במותם אמר רחמנא וכל שנעשה דרך מתיר אינו מטמא אבל לטהר מידי נבילה בעינן זביחה והכשר סימנים דוקא ושום הכשר אחר ליכא להתיר באכילה ורק מגזיה"כ דלכל חטאתם ילפינן בזבחים מ"ד דמליקת העוף נאכל לכהנים ולא משום דמליקה הוי כשחיטה ...

3. מנחת חינוך נב:טז

ובהוא ענינא תמוה לי טובא דאמר' בב"ק מ"א ממשמע שנאמר סקל יסקל השור א"י שהוא נבילה ונבילה אסורה באכילה ולא יאכל את בשרו למה לי. וק"ל הא אמרינן ביומא דף ס"ד מחוסר זמן בשעיר המשתלח היכי משכחת לה אמר רבא כגון שהיה לו

חולה בתוך ביתו ביוה"כ ושחט את אמו ומקשי הש"ס כה"ג מי אסור לא תשחטו אמר רחמנא, אמרי במערבא דחייתו לצוק זהו שחיטתו עכ"ל הש"ס שם. והכוונה לע"ד כיון דמצותו בדחיה הוא במקום שחיטה כמאמר חכמינו זכרונם לברכה באגדה ומי איכפת לי להקב"ה בין שוחט מהצואר לשוחט מהעורף לא ניתנו המצות רק לצרף בהם הבריות וה"נ מצוותו בכך וזהו שחיטתו ועיין בתוס' חולין פ"ב למדו מזה לענין עגלה ערופה דיש בו משום או"ב דעריפתו זהו שחיטתו (וע' מנחות ק"א ברש"י ובתוס' שם לענין טומאה ואין כאן מקומו). וא"כ קשה גם בשוה"נ כיון דמצותו בסקילה ראוי לומר סקילתו זהו שחיטתו ומאי פריך הש"ס בפשיטות שהוא נבילה ועיין בפ' חלק לענין עיר הנדחת כה"ג וקשה למה ומ"ש משעיר המשתלח. הן אמת דגם בשעיר המשתלח משמע דאסור באכילה האברים שלו דלא פליגי רב ושמואל ביומא ס"ד רק לענין הנאה אך כ"ז צ"ע ועוד יבואר אי"ה לענין או"ב בשוה"נ ועגלה וצ"ע רחב

4. ספר איזהו מקומן - מנחות עג

ב) מליקת העוף היא נבילה שהותרה, או דמליקתה זו שחיטתה?
האחרונים האריכו לדרן בגדר מליקה דחטאת העוף: האם לעולם היא נבילה אלא שהותרה לכהנים מגזירת הכתוב, וכן משמעות הגמ' ביבמות לב: דור שאכל מליקה חייב נמי משום נבילה, או דמליקתה זו היא שחיטתה וכדמצינו בעגלה ערופה דעריפתה זו שחיטתה ובשעיר המשתלח דדחייתו מהצוק זו שחיטתו ואין מטמאין טומאת נבילות. ובאתרוך דאורייתא (סי' א') האריך בזה בראיות לכאן ולכאן ווגם ממשמעות סוגיין דנבילה היא אלא דרחמנא שרייה, וגם בזכר יצחק (סי' מ"ו) דן בזה, דהמנחת חינוך (מלוה קפ"ה סוף אות י' - נקומץ הממה) נקט בפשיטות דהוי נבילה אלא דגזיה"כ להתירה באכילה, ובקובץ הערוך (למ. ג.) נקט פשוט איפכא דמליקתו זו שחיטתו ומשום הכי אין מטמאה טומאת נבילות, והאריך בענין זה בקה"י חולין (סי' י"ב). וע"ע בזה באחיעזר

5. תוספות מסכת חולין דף פב עמוד א

עגלה ערופה אינה משנה - ... הקשה ה"ר משה מבונדי"ש אמאי לא קאמר דשוחט דמתני' היינו עורף ופטור לר"ש משום דלא חזיא לאכילה ולרבנן חייב משום דעריפה זו היא שחיטה כדאמרי' בריש פ' שני שעירי (יומא דף סד.) גבי שעיר המשתלח דחייתו לצוק היינו שחיטתו וחייב משום אותו ואת בנו ובפ' חטאת העוף (זבחים דף ע:.) אמרינן דעריפה מטהרת מידי נבלה [1] ותיירץ ר"ת דא"כ לא הוה ליה למיתני השוחט אלא העורף ודוחק הוא דדלמא תנא שוחט משום אחריני פרת חטאת ושור הנסקל כדאמרינן בפ"ב (לעיל דף כט.) דסיפא בקדשים ואידי דסליק מבהמה תנא שחיטתו כשרה ולא קתני מליקתו.

6. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף פב עמוד א

תוד"ה עגלה. אמאי לא קאמר וכו'. [2] בתוס' ישנים ביומא תירצו דליכא למימר דאיירי בעריפה כיון דלר"ש ששחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה, אין העריפה נחשבת כשחיטה, ודברי הגמ' ביומא הם לדעת רבנן. ותימה דאמאי לר"ש מיגרע גרע דאין לעריפה דין שחיטה.

וצ"ל דהנה מחלוקת רבנן ור"ש היא דלרבנן אף שחיטה שאינה מתירה לגמרי נקראת שחיטה, ולר"ש ילפינן מטבות טבח והכן דבעינן שחיטה המתירה באכילה. וא"כ רק אליבא דרבנן שייך לומר דעריפת עגלה נחשבת שחיטה, משום דלדיהו מצינו שיש שם שחיטה אף על שחיטה שאינה מתירה באכילה, אך לר"ש כיון דע"כ אין העריפה מתירה באכילה בהכרח שאינה כשחיטה, ואינה מועילה אף לענין טומאת נבילות. ואף דמצינו דשחיטת טריפה מהני לטהר מטומאת נבילה אף שאינה מותרת באכילה, ולא מסתברא דר"ש יחלוק ע"ז, התם שאני דגזה"כ הוא דומיא דשחוט חוץ, אבל ליכא למילף מינה לעלמא.

וראיתי ב"נחל איתן" שם ששמע מפי מרן
 החזו"א ז"ל דלק"מ דלא שייך לומר
 זו היא שחיטתו אלא גבי דחייתו לזוק בשעיר
 המשתלח דהתורה רוצה שיהי' מצוה זו ואם
 השעיר ימות מעצמו קודם דחייתו לריכס
 להציא שעיר אחר ולדחותו לזוק, וכן בעגלה
 ערופה אם תמות ינטרכו להציא אחרת. אבל
 גבי שוה"ג עיקר המצוה הוא ציבור מהעולם
 ואם ימות מעצמו בודאי טוב רק אופן ציבורו
 מן העולם נותה התורה ע"י סקילה על זה
 אין שייך כלל לומר סקילתו זו היא שחיטתו
 כיון שאין התורה מצווה שיהא שוה"ג ויסקלוהו
 עכ"ד. (וכבר תי' כע"ז האחרונים ז"ל וכ"כ
 ב"אור גדול" על המשניות חולין פ"ה מ"ג
 בקצרה וז"ל "והא דלא אמרי' בשוה"ג סקילתו
 זו היא שחיטתו כו' אפשר דלא אמרי' כן רק
 במצוה לחוד ולא היכא דהוא בגדר עונש"
 עכ"ל. ועיי"ש עוד בהגה"ה מצ"ה).

והנה הרש"ש צמי' לפסחים כ"ב. הקשה צהא
 דאמרי' שם גבי שור הנסקל ממשמע
 שנאמר סקול יסקל השור איני יודע שנצילה
 הוא ואסור באכילה, אמאי לא נימא דקד"א
 סקילתו זו היא שחיטתו ויהי' מותר באכילה
 וכמו דאשכחן יומא ס"ד. גבי שעיר המשתלח
 דחייתו לזוק זו היא שחיטתו. וכן בסוגיא גבי
 עגלה ערופה דמהאי טעמא מטהרת עריפתה
 מידי נצילה משום דעריפתה זו היא שחיטתה,
 וכן תמה צמנ"ח סוף מ' נ"ב, וכן הקשה
 גבי עיר הנדחת נימא הריגתה זו היא שחיטתה.

הבהמה איסור שאינו זוחה האין יותר איסור
 זה ע"י מצות עריפה או סקילה. ושם הראוני
 שכן נקטו הרבה אחרונים לדבר פשוט יעו'
 במהר"מ שיק על תרי"ג מצות מ' נ"ב ס"ח
 ובאשיעזר ח"ב סי' ז' ובחלקת יואב יו"ד סי'
 א' ובדבר אברהם ח"ב סי' ת' אות י'. ואף
 שצמנ"ח מ' קפ"ה ב"קומץ מנחה" שם מסתפק
 לומר גבי שעיר המשתלח דדחייתו לזוק יועיל
 ג"כ להחיר באכילה (למ"ד שמותר בהנאה)
 עיי"ש, כבר כ' ע"ז ב"צית יחזק" ליו"ד ח"ב
 סי' י"ד דישמקע הדבר לומר כן. (וכן ראיתי

אבל צאמת לעצם קושיה זו של הרש"ש
 והמנ"ח נראה דזהו סברא רחוקה מאד
 להתיר אף באכילה מטעם שדחייתו לזוק זו
 היא שחיטתו או סקילתו זו היא שחיטתו
 דהאין יעלה על הדעת שיותר צוה האיסור
 שאינו זוחה ואנן לא מצינו דמועיל הטעם
 דעריפתה זו היא שחיטתה אלא לענין טומאת
 נצילות דאמרי' כיון דמצוה צעריפה הוי
 כשחיטה לענין זה דלא תיחול עלה טומאת
 נצילות וכן לענין אוחו ואת בנו (יומא ס"ד)
 דע"י דחייתו לזוק חשיב כשחיטה לענין זה
 אבל לענין איסור נצילה באכילה כיון דיש על